

**ЛУИШ ДИ КАМОИНШ
ЛУЗИАДИТЕ
ПЕТА ПЕСЕН (ОТКЪС)**

Превод от португалски: Симеон Хаджикосев, 1984

chitanka.info

*Така възпламеняваше сърцата
стареят там, а ние дружно вече
разпъвахме като криле платната
и пристанът остана надалече.
И както става при попътен вятър,
платното сякаш свода син пресече.
„На добър път!“ — проекна вик несвесен,
а мачтите запяха своята песен.*

*Навлизаше всевечното светило
тогава на Лъва във зодиака;
светът, що времето безспирно смила,
на шестата епоха бе под знака^[1].
А слънцето бе вече пребросило
по над хиляда слизания в мрака.
Та в четиристотин и деветдесет и седма
пое на път армадата победна^[2].*

*И ето я как се отдалечава
на родната земя от върховете;
любимата Тежу назад остава,
на планината Синтра снеговете,
и вече се очите замъгляват,
че там остава — скръбно — и сърцето.
И всичките черти щом изbledняха,
небето и морето в миг се сляха.*

*В моря незнайни със вълната спори
на кораба изостреният кил —
да видим нови острови, простори,
които Дон Енрике бе открил^[3].
За Мавритания сега говоря,
където и Антей се е родил.
И сякаш че отдясно я съзираш,
без да я виждаш, ти я подозираш.*

*Покрай Мадейра шхуните възвиха;
туй име „дървесина“ означава,
че португалци първи я откриха^[4],
но има тя и друга стара слава:
намирали са тук радост лиха,
които Афродита обожава.
И славата е, знайте, не от вчера —
отпреди Кипър, Пафос и Китера.*

*И от Сахара бряг вълните мият,
където бродят дивите пастири;
вода там прясна хората не пият
и стрък зелен тревицата не вири,
земята носи черна орисия
и за храна желязо щраус дира^[5].
Та кой по немотия ще се мери
със тези етиопци и бербери!*

*А Тропикът далеч зад нас остава,
на Севера последните предели;
народи много тук обитават,
но Фаeton им пречи да са бели^[6].
Та странни хора жаждата утоляват
на Сенегал в струите разбеснели,
където Арсиарио се въззема,
макар Зелени нос да го зовеме.*

*Останаха далече сред вълните
Канарските ни острови зелени.
Доплавахме така до дъщерите
на Нюкта, сред водите вцепенени^[7];
на Хесперидите пък за очите
са много нови чудеса стаени.
Попътен вятър в пристана ни води
да си отдъхнем малко от несгоди.*

*Пристанахме на острова за ден,
наречен на преславния светия
Сантиаго, на испанци посветен,
че маврите успяха да надвият.
И на Борей^[8] попаднали във плен,
през кротките води поехме ние
в море открыто; избледня в простора
земята, где то вкусихме отмора.*

*Подминахме така в далечината
и Африка — на изток тя остава.
(В Жалофо са безбройни племената,
но негърското тук преобладава;
голяма е Мандинга, има злато,
а жълтият метал ни възхищава;
Мандинга чак до Гамбия опира,
а нея пък Атлантикът прибира.)*

*Дорkadите^[9] видяхме на слезени,
наречени така според сестрите,
които в древността, от взор лишиени,
с едно око си служели и трите.
И ти, чиито къдри разпилени
Нептун без жал подпали над вълните
и в страшно те изчадие превърна,
в безплодната земя ти змии върна.*

*И с килове, към Юга устремени,
в просторен залив тъй се озовахме,
задгърбяйки горичките зелени
на оня нос, що Палма назovahме.
Великата река Нигер там стене
край плажовете бели, но не спряхме
ни там, нито на острова огрян,
от господ-бог Сан Томе назован.*

Конго — така страната се нарича,

*приела вярата Христова свята;
през нея бистрата Заир протича,
на древните народи непозната;
морето тук екватора пресича
и Мечката изгрява в небесата,
бележейки незримата верига,
догдето полуширието стига.*

*И тъй, навлезли в друга полусфера,
пред нас звездата нова ярко блесна^[10],
незнайна за моряците довчера
и в древността, без друго, неизвестна.
По липса на звезди бе сводът чер, а
над Полюса фиксиран не се знае
земя или море следа чертае^[11].*

*Моря браздихме, а по тях оттатък
два пъти Аполон в зенит минава,
донасяйки два пъти зима и два — лято,
и щом към Полюс друг се отклонява,
със бури и затишия, с пасати
Еол морето строго управлява.
Там Мечките видяхме да се кънят,
щом на Юнона клетвата престъпят^[12].*

*А мога да разказвам за опасни
неща, които никой не позава,
за урагани, толкова ужасни,
че въздухът се сам възпламенява,
за дъжд-потоп и вечери неясни,
за мълния, света що разломява
и прави да омекнат колената,
стовари ли се с гръм от небесата.*

*По път съм слушал как моряци груби,
но насьбрали опит под платната,
разказват страховти и се губят*

*в измамната привидност на нещата,
а оня, който истината люби
и вниква на света в сърцевината,
до тайните му скрити задълбава
и хич не вярва в приказка такава.*

*Видях и оня огън поднебесен^[13],
като свещен морякът го почита —
сред буря, щом задуха вихър бесен,
към мачтите той с тъжен плач налита.
Но не по-малко ми е интересен
мигът на чудото, що в страх уплита,
да видиш облаците през фуния
солените води как дръзко пият.*

*Със сигурност видях (и съм уверен,
не лъже взорът) да се извисява
в простора пара като дим възчерен
и после вятър луд я завъртява;
завихря към небето стълб безмерен,
като вретено фин се устремява —
очите ти едва го забелязват,
подобен е на облаците, казват.*

*Ала полека-лека големее
и по-дебел от мачта се простира,
ту свие се, ту с влага се налее,
на едри глътки в миг вода прибира
и над вълните странно се люлее;
отгоре му там облак се съзира,
като мехур неспирно наедрява,
от многото вода огромен става.*

*Пиявица ще видите такава
на бърната на звяр (непредпазливо
вода отпил от извор сред дъбрава)
как чужда кръв краде немилостиво,*

*безспир я смуче и се угоява,
издува се и с течност се налива:
така и този стълб се разпростира
ведно със оня облак, що подпира.*

*Но жаждата щом вече утоли,
внезапно се колоната подвива —
щом от небето мигом завали,
отвред водата със вода се слива;
вълна срещу вълната гръмоли,
ала солта отново ги отбива.
Да видят искам книжните учени
какви са тайни вред в света стаени!*

*И ако всички древни философи,
по пътища незнайни устремени,
са преживели всички катастрофи
и всички чудеса, от мен видени,
какви ли щяха да оставят строфи!
Какви поличби, във звезди стаени!
Какви загадки, все необясними,
ала до една удостоверими!*

*Но щом като за пети път луната,
що обитава първа емпирея^[14],
лицето ми докосна в мрачината
и в океана шхуните огрея,
един моряк на гросела оттатък
„Земя! Земя!“ извика ненадейно.
На борда тичат всичките смутени,
с очи, към хоризонта устремени.*

---

[1] По онова време като шеста епоха се е обозначавало времето след рождението на Иисус Христос. ↑

[2] Походът на армадата на Вешкъ да Гама, който поетът има предвид, започва на 8.VII. 1497 г., което обяснява съдържанието на

цялата октава. ↑

[3] Става дума за завоеванията на инфантата Дон Енрике (1394–1460). ↑

[4] На испански и на португалски думата „мадейра“ означава „дърво, дървен материал, дървесина“. Островът е наречен така поради изобилието от дървен материал на него. ↑

[5] Поетът споменава една древна легенда, според която щраусът сминал желязото в стомаха си. ↑

[6] Според легендата Фаeton е син на бога на слънцето Хелиос и на Климена. Климена имала от Хелиос само един син (Фаeton) и много дъщери (негърските народи). Очевидно се касае за по-късна преработка на древната легенда. ↑

[7] Дъщерите на Нюкта и (или) Атлас са Хесперидите, познати от древногръцката митология. Още в „Трактат за откритията“ (1563) Антониу Галвау пише: „Някои смятат, че островите Зелени нос са същите, които древните са наричали Горгони, Хеспериди и Оркади.“ ↑

[8] Борей е северният вятър от старогръцката митология, попътен за армадата на Вашку да Гама, която се движела право на юг. ↑

[9] Според старогръцката митология Доркадите (Форкидите) пазели пътя към страшните Горгони. Още Плиний споменава, че те обитавали страната на Хесперидите на границата с вечната нощ. ↑

[10] Камоинш употребява думата „звезда“ в смисъл на съзвездие. „Новата звезда“ е съзвездието „Южен кръст“ над Южното полукълбо. ↑

[11] Нека припомним, че нито Вешку да Гама, нито Камоинш и съвременниците му са знаели какво се намира на юг от Африка. ↑

[12] Според древната легенда Зевс превърнал любимата си Калисто, преследвана от ревнивата Хера, в съзвездието Калисто (Голяма Мечка), а сина от нея Аркас — в Малката мечка. Хера помолила Посейдон и Тетида да не позволяват наложницата Калисто и синът ѝ да се къпят в чистите води на морето. ↑

[13] Камоинш описва в следващите строфи природни явления, наблюдавани нееднократно от него и от спътниците му моряци: т.нар огън на св. Емиу и „морската тръба“, която очевидно е била ядрото на циклонални вихри. ↑

[14] Въпреки епохалното откритие на Коперник Камоинш още използва Птолемеевата идея за седемте небеса, в първото от които

според древния философ кръжала луната. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.